

Á varðhaldi

Oddagrein

BSE, ella neytadði, sum sjúka eitur, hevur loypt hvøkk á allan vesturheimin. Bretar tala um hysteri og óneyðugan ótta, samstundis sum teir kunnger, at 4 milliónir av neytum skulu takast av dögum til tess at fyrirbyggja og at beina fyrir sjúkuni med alla. Sjálvan meginsurningin, hvørt BSE kann smitta fólk sum Kreutzfeldt-Jacobs Sjúka er semja ikki um, men tíverri bendir alt á, at hetta veruliga kann henda.

SUM kunnugt er BSE hjá neyti skilt við rilluskriða hjá seyði. Neytini hava fingið BSE við at eta fóður gjørt úr seyði, ið er tikin av vegna rilluskriða. Tann stóri spurningurin er so sjálvandi, um seyður við rilluskriða kann smitta fólk og geva teimum Kreutzfeldt-Jacobs Sjúku. Hesin spurningur er kannadur út í æsir í Noregi, har heilsu-myndugleikarnir fyrbils eru komnir til ta niðurstøðu, at hetta ikki ber til. Fólk kunnu ikki fáa Kreutzfeldt-Jacobs av at eta kjøt av seyði við rilluskriða.

MEN í Noregi verður samstundis ávarað ímóti at eta kjøt av seyði við rilluskriða og 100.000 seyðir við hesi seyðasjúku skulu nú takast av. Noreg er farið enn longur í sínum fyrirbyggjandi tiltøkum. So skjótt tað fyrir tiggju árum síðan frættist, at neytadði gekk í Bretlandi, setti Noreg forboð fyrir at flyta inn djórakjøt úr Bretlandi. Sama gjørdi Ísland. Men hvat gjørdi okkara heilsu-myndugleikar? Teir lóttust ikki um vón og fiskil hava vit innflutt fóður úr Bretlandi at kalla til henda dag. Hetta er átaluvrt og má metast sum grovt dramlæti frá heilsu-myndugleikanna síðu. Nú hava vit krav uppá, at eftirlit verður við fóðuri í framtíðini, at rilluskriðin verður útruðadur, og at nógv betri eftirlit verður við innflutningi av kjøti. At ein heilsustovnur kann loyva sær at kunnger, at hann hevur funnið upp í tiggju ára gamalt kjøt í føroyskum handlum, uttan at mæla til tiltøk, ið kunnu fyrirbyggja slíkum óskili í framtíðini, er bæði skilaleyst og ábyrgdarleyst. Almenningurin má kunna líta á, at heilsu-myndugleikarnir til eina og hvørja tíð eru á varðhaldi til tess at verja fólkahélsuna.

Sosialurin

Viðmerking

Bíðað verður hvørki eftir Godot ella mær, men eftir løgmanni

Líkt er til, at bæði sambandsflokkurin og politisku framsøgumenninir hjá Dimmalætting eru av tí uppfatan, at nú verður bíðað eftir, hvat landsstýrismaðurin í figgjarmálum ger við tær 32 mió. kr., sum samgongan 7. des. 1995 bant seg til at spara í hesum figgjarmáli.

Sjálvt í donskum fjølmiðlum førir lögmaður tað fram, at tað eru landsstýrismenninir hjá javnaðarflokkinum, sum ikki megna sínar uppgávur. Sjálvandi kann ongin forða lögmanni at hava hesa uppfatan, men vit vilja nú heldur lata onnur víga okkum, tá tann tíðin kemur.

Men nú lögmaður, partar av sambandsflokkinum og Dimmalætting hava ta uppfatan, at tað eri eg einasamallur, sum skal siga, hvar sparast skal fyrir 32 mió. kr. innan flestu samfelagsóki, so má eg heldur gera umstøðurnar rundan um henda málsetning hjá samgonguni greiðar.

Eftir, at samgongan hevði sett sær tað mál at gera bygningsparingar og aðrar sparingar á inniverandi figgjarmálum fyrir 32 mió. kr., vórðu hildnir tveir samgongufundir. Sum vera man, kom einki ítøkilig burtur úr hesum fundum, og samdist samgongan tí um, at ein tingmaður frá hvørjum av samgonguflokkunum skuldu gera eitt uppskot til áðurnevndu sparingar.

Hetta uppskot skuldi so leggjast fyrir samgonguna aftur til stöðutakan.

Hetta var uttan íva einasta gongda leiðin viðari, so hugskotið, sum annars ein sambandstingmaður kom við, var tað einasta rétta.

Samgonguflokkarnir valdu so hvør sín lögtingslim, og var henda sokallaða sparinevndin mánadag við:

– Jákup Joensen, sambandsflokkurin

– Vilhelm Johannesen, javnaðarflokkurin

– Kristján Magnussen, verkamannafylkingin

– Alvar Zachariassen, sjálfstýrisflokkurin

Samstundis boðaði undirritaði frá, sum eisini var ein sjálffylgja, at eg og mín deild í Tinganesi vildu samskipa arbeiðið umframt at finna neyðugt tilfar fram og gera kanningar, sum nevndin ynskti.

Hildnir hava verið ein røð av fundum, har sparinevndin hevur gjøgnumgengið alla figgjarmál og gjørt uppskot, sum nevndin metti politiskur meiriluti kundi fáast fyrir.

Landsstýrismaðurin í almannamálum kom við eini røð av møguligum uppskotum, sum leiðslan á Almannastovni hevði gjørt, men sum hann tók ikki kundi tilmæla nevndini at taka undir við, og sum nevndin heldur ikki tók undir við.

Landsstýrismaðurin í skulamálum setti tveir bólk-

ar niður, sum fingi til uppgávis at skjóta upp uppskot um sparingar og bygningsbroytingar. Nevndin fekk hetta tilfarið, tó uttan at avvarðandi landsstýrismaður gjørdi eitt tilmæli um, hvørji uppskot skuldu takast við ella ikki.

Nevndin hevur viðgjørt hesi álit, og kann hon taka undir við rættliga nógvum av uppskotunum, men hon metti, at rættast var at leggja álitini fyrir samgonguna, soleiðis sum tey vóru. Men greitt er, at landsstýrismaðurin eigur at seta út í kortið, hvønn skulapolitikk, samgongan eigur at reka.

Tað verður so ikki eg, sum fari at siga, hvørjir skular evt. skulu niðurlagast. Um tað er tað, lögmaður bíðar eftir, so kemur hann at bíða leingi.

Sparinevndin hevur nú gjørt arbeiðið liðugt, so langt, sum semja kundi

finnast um. Men rokkið er ikki á mál, men tað er so tað úrsliðið, sum semja kundi fáast um. Álitid er handað samgonguleiðarunum, tað er lögmaður, tí nevndin var jú á sinni niðurstøðu av samgonguni.

Bæði lögmaður og Dimmalætting gera tað nú til, at bíðað verður eftir, hvat landsstýrismaðurin í figgjarmálum ger. Men hetta er eitt mál hjá samgonguni. Samgongan hevur sett sær eitt mál, og samgongan má tí koma til eina niðurstøðu, um hvørjar sparingar skulu fremjast.

Tá tað er gjørt, verður tað uppgávan hjá teimum ymiskum landsstýrismonnum, eisini hjá mær, at syrgja fyrir, at tað, sum samgongan er samd um, verður sett í verk.

So tað er hvørki mær ella Godot, partar av sambandsflokkinum, lögmaður og Dimmalætting skulu bíða eftir. Vit øll onnur bíða eftir, nær samgongan verður innkallað til at víðgera uppskotini frá sparinevndini.

Málið er byrjað sum eitt samgongumál, og tí eigur samgongan endaliga at siga, hvørjar sparingar, hon vil politiskt taka undir við. Alt annað eru bilagar undanfærslur. So tað er bara at taka næsta stigið, sum er at kalla inn til ein samgongufund. Og tað kundi verið gjørt fyrir drúgvri tíð síðani.

Jóannes Eidesgaard,
landsstýrismaður

Aftur í áttatiárin?

Ráðgevari nevndin hjá forsætismálaráðnum ávarar okkum føroyingar. Vit hava slakað í búskaparmálum, og vit hava slakað í fiskivinnumálum, sigur nevndin.

Aftaná at hava verið niðurbundnir av dögum, gövu samráðingarnar í november 1995 okkum føroyingum heimastýrið aftur. Tá varð tað aftur latið okkum upp í hendi at stíla fyrir egnum viðurskiutum í egnum húsi.

Fyrir at náa hesa stóru landvinning sammetti við undanfarnu avtalur, var neyðugt at vísa á, at vit føroyingar nú eru førir fyrir at taka hesa uppgávu á okkum.

I felagslýsingini frá donsku stjórnini og Føroya Landsstýri stendur m.a., at vit umframt at reka ein »stabilitetsorienteret finans-

politik« eisini skulu reka ein fiskivinnupolitik »basert på et biologisk og økonomisk bæredygtigt fiskeri med vægt på genopbygning af fiskebestanden« fyrir at reka búskapin og fiskivinnuna uppáftur. Hetta eru sjálvsegð mál, sum vit altíð áttu at sett okkum og hildið fast um, líkamikið hvussu hart leikaði á.

Teir, sum í áttatiárunum róptu harðast um sjálfstýri og sjálvræði, teir sum ikki vildu styrkja um ríkisfelagskapin, men víka um hann, teir mistu hesi mál úr eygsjón.

Nývaldi formaður Javnaðarflokksins trein fram á sjónvarpsskigjan og boðaði frá, at flokkur hansara loyvd í frian fiskiskap fyrir útróðarbátar undir 20 tons. Nakrir útróðarbátar

stevndu til Havnar, og vanligu atkvøðugagstranir tók dik á seg. Samstundis sóu vit aftur eitt dømi um vanligu loyaltetin fyrir sínum samgongumanni, sum var uttanlands fyrir at verja okkara fiskirættindi.

Bæði danskir og føroyskir búskaparfrøðingar ávara harðliga um verandi skeivu búskaparlugu gongd. Samgongan gekk við til at geva skattaletta, men við tí treyt, at 32 mió. kr. skuldu sparast í lögtingsfiggjarmálum í ár.

Ikki eitt orð úr javnaðarmunni um hesar avtalaðu sparingar, sum hann hevur ábyrgdina av. Tað hevði eisini verið eitt óvanligt evni á tilkum flokksfundi. Ístaðin kemur nýklakti flokksformaðurin bóltandi fram á sjónvarpsskrinini við boðum um at fiska frítt. Hetta minnir ikki sörst um ábyrgdarleysa atkvøðugagstran í 80' unum.

Edmund Joensen,
lögmaður